

Annika Olsen
vegna Fólkaplokkinn

Løgtingið

Løgtingsmál nr. 80/2015: Uppskot til samtyktar um at tryggja rættindi hjá føroyskum fyrítíðarpensjónistum

**Uppskot
til
samtyktar**

Løgtingið heitir á landsstýrið um at gera lógaruppskot um fyrítíðarpensjón, ið ger tað møguligt hjá fyrítíðarpensjónistum at flyta millum Føroyar og Danmark uttan fíggjarligan miss.

Viðmerkingar:

Í sendingini ”Áðrenn tey vistu”, ið varð sýnd í Kringvarpi Føroya herfyri, kom fram, at føroyskir fyrítíðarpensjónistar ikki kunnu flyta millum Føroyar og Danmark og samstundis varðveita sína fyrítíðarpensjón. Hetta er ein stórir trupulleiki í sambandi við flytføri millum londini og ein stór markaförðing hjá fólki, ið av einari ella aðrari orsök skulu flyta millum londini. Hóast ein føroyingur skal flyta til Danmarkar, eigur viðkomandi ikki at missa sína fyrítíðarpensjón og harvið sína inntøku til lívsins upphald. Sama er ikki galdandi, um viðkomandi skal flyta til eitt nú Svøríkis ella Noregs, tí hetta er tryggjað í norðurlendskari avtalu. Tað kann tí tykjast marghátligt, at trupulleikarnir eru størstir innan londini í ríkisfelagsskapinum.

Fyrítíðarpensjón varð heimtikin 1. januar 1995 við Lov nr. 315 af 17. maj 1995 om sociale ydelser på Færøerne, sum broytt við løgtingslóg nr. 130 frá 8. oktober 2001. Hetta merkir, at føroyingar sjálvir avgera eitt nú lóggávuna kring fyrítíðarpensjón. Sambært uppskotinum til fíggjarlóg 2016 vóru 2015- tølini fyri fyrítíðarpensjón hesi:

Hægsta fyrítíðarpensjón: 903 persónar

Miðal fyrítíðarpensjón: 717 persónar

Lægsta fyrítíðarpensjón: 313 persónar

Íalt: 1933 fyrítíðarpensjónistar

Í sambandi við yvirtøkuna av forsorgarøkinum var semja við danir um, at neyðugt var at fáa eina avtalu í lag kring fyrítíðarpensjónirnar soleiðis, at fólk á fyrítíðarpensjón ikki komu í trupulleikar, tá flutt varð millum Danmark og Føroyar. Hendan avtalan er tíverri ongantíð komin í lag. Síðan eru nógvar broytingar farnar fram á fyrítíðarpensjónsøkinum í Danmark, sum hava við sær nógvar trupulleikar fyri føroyingar, ið flyta til Danmarkar. Orsøkin til hetta er, at meðan vit í Føroyum hava 3 stig av fyrítíðarpensjón, lægstu-, miðal- og hægstu fyrítíðarpensjón, hava danir broytt sína skipan kollveltandi. Danir hava nú bert eitt stig av fyrítíðarpensjón. Harumframt hava danir hert møguleikarnar fyri at fáa tillutað fyrítíðarpensjón munandi. Hetta ger tað trupult hjá føroyingum at flyta beinleiðis yvir í eina danska skipan.

Í august mánaði í 2014 hevði Annika Olsen, táverandi landsstýrismaður í almannamálum, fund við danska starvsbróðir sín, Manu Sareen, í Keypmannahavn. Hetta var eftir áheitan frá tásitandi landsstýrismanni um at fáa viðurskiftini viðvíkjandi fyrítíðarpensjónistum, ið flyta millum londini, í rættlag. Tey bæði samdust um, at beinast skuldu burtur allar markaförðingar á sosiala økinum,

herundir forðingarnar hjá fyrítíðarpensjónistunum. Semja varð somuleiðis um, at hetta arbeiðið skuldi vera liðugt á heysti 2015. Tað er nakað, sum bendir á, at hetta arbeiðið ikki er liðugt enn, og í miðlunum herfyri boðaði landsstýrismaðurin frá, at arbeiðsbólkurin ikki verður liðugur við arbeiðið fyrrenn í juni, og síðani verður hetta lagt til politiska viðgerð. Meðan hetta arbeiðið gongur fyri seg, eru nógvir føroyingar komnir í klemmu millum tvær skipanir og kenna seg stavnsbundnar. Tað er umráðandi, at vit politiskt tryggja fólki sítt persónliga frælsi, og tí eigur landsstýrið at gera lógaruppskot, sum tryggjar fyrítíðarpensjónistum teirra frælsi at flyta.

Á Løgtingi, 7. mars 2016

Annika Olsen